

CSÍKI LÁSZLÓ

Elhallgatások

MAGVETŐ KÖNYVKIADÓ

BUDAPEST, 1989.

ISBN 963 14 1466 3

*„...de hazátlan,
Akinék jó, ami nem szép.”
(Szophoklész)*

A káprázat előérzete

Képzeld el bátran hangosan
mintha fekete kendővel a szemed előtt
mintha téglafallal a hátad mögött
mintha olajozott csattogások vezényszavak
mintha az eső mindenfelől
mintha átzúgna az eső zubbonyodon mintha
hétfőn kedden soha se vasárnap

mintha fogyatkozó szíved körül
akár egy köztársasági címeren
robbannának csillagos csöppjei mintha
se fönt se lent mintha már sehol

Ilyen ez a látás
még csak nem is álom
mintha szemedből kilakoltatnák a látványokat
helyére vissza mindent
a vakvilágba mintha

a tájak és tárgyak és talán emberek
saját képükkel leragasztva
árva tömbökként a messzeségben talán mindörökre
mintha sem veled sem nélküled
mintha körvonalaik rácsaiba zárva
mintha beléd már sose menekülőben
soha se kiszakadva mintha puskagolyó

Ez az a félelmetes pillanat
a készülődés a képzelgésre a villanásra
amikor a tükör lapja síkban meghasad
képe lemállik sistereg
mintha felgyúlna egy dobon a pergament
mintha megéreznéd bőrödön amint végéhez ér
egy pillanat és azt az apró kattanást

Kiszállsz most a tárgyaktól akár a lélek
kivonulsz a tájból mint a szikla-árnyék
lenyugszol - egy csatavesztett gondolat
emlékműveként földre állítod magadat
fal tövébe mindenek elé

szembe a semmivel mintha

És még csak nem is álmodsz
ó te régóta képzelegsz csupán
vagy előérzet gyötör

A tethely berendezése

Ágyúcsőben lakik megőszült barátom
a leveleket oda várja
reggel csak a postás jön indigókéken
injekcióstűvel szúr a szemébe
rózsaszín látványokat
délre felszívódnak

Barátom vontcsövű kaleidoszkópban
sokszorozódó szemléltető ábra -
gukker vagy alagút egérlyuk talán
vérér is lehet legvégső lakása
valami végén derengő rejtelem

És tövig ég a rózsagyökér is
felgyúl és robban az otthoni táj
az álmoképek szétkartácsolják a várost
kitapétázzák az élet tethelyeit
az őszi falevelek – ott ahol

A megnevezés kockázata

Ellopták a fákat valakik
elvitték a felhőt törölték a házat
vadnyulakkal tele a zsebük

zsákban cipelik köveinket a mikulások
boldog ünnepük lesz valakiknek
anyaföldünkkel tele a szájuk

a mi szemünkben sincsen semmi jó
üres a szemünk védtelen
jaj annak aminek neve van
azt elfelejtheted

Új látvány támad napnyugatról
betör és betölt
minden hiányt kivattáz az idegen mező
a kölcsönkapott táj pénzen vett panoráma
s nincsen rá szavunk
ismeretlen minden katona

Kimaradtunk a teremtésből
szólíthatnánk akár cirmos komának
a vérehulló fecskefüvet
a nádszál is érintetlenül
áll tovább mint egy laktanya

örgébics avagy gyöngyhalász
lehetne velünk azonos
mégsem a miénk
csak éppen teljes és örök
csak éppen nádszál egyedül

A mi szemünkben sincsen semmi jó
véres kendőként tapad rá a látvány
világát elveszi
ismeretlen minden katonánk
anyafölddel tele a szájuk
tömve a szemünk

A mező távoli szélén napnyugatra
hatalmas hosszú téглаépület
vaskeretes ablakai mögött lisztes félhomály
nézed vakon szavakkal tapogatod
Kimondod végre ez a házam
és ettől nyomban összedől

Jaj annak aminek neve van

azt elfelejteted

A gyávaság dicsérete

LEVÉL AZ ERDŐN TÚLRA

A böles trükköt én is bőrömön tanultam:
összeesni, még tiszta öntudattal,
a végső csapás előtt.
Boldogok, kik vernek, hát védtelenek:
csak magukra figyelnek, és neked
marad még későbbre erőd.

Esélyedtől, ruhádtól úgyis megfosztottak ők,
amikor a nagyteremben körülálltak
a sokak, a keményebb öklűek.
Alázatod kuncogó, ha fáj is, és okos,
és jobb, mint a tehetetlen utálat
s az önvészélyes közös örület.

Könyörgésnél, hízelkedésnél tisztességesebb
talán – már görbe puskacsövek benned az erek –,
halálnál ez bárhogy hasznosabb.
Óvd magad, feküdj: egyetlen életed,
egyetlen szíved, egyetlen barátod
van, egy fiad, de harminckét fogad.

Jelképek

LEVÉL AZ ERDŐN TÚLRA

A hajló fűvet is bizony levágják –
nem áll vissza a múlt, ha él se,
a puszta fölött ragyog majd egy jelkép,
és nincsen ember, aki értse.

Magadra gondolj és vigyázz, barátom,
fontosabb vagy te a jövőnél –
nem terem többet a föld neked soha,
vigaszként, hogyha földbe dőltél.

Gazdátlanul hagyott fiadat
kantárra veszi a rettenet,
szótalan emléked a televényen
lelegeli néma gyermeked.

Mindegy, miféle gyönyörű tévedés
tündököl örökkön fölötte –
valahol egyszer rácsukják a könyvet,
éppen az ő bőrébe kötve.

Találj fel pontos szavakat, helyetted
éltetve fájnak, üvöltve szólnak –
ne állj, mint néma fűszál vagy szirti fa:
egy életre még jó vagy.

Hótükör

Sütő Andrásnak

... És akkor fölmenekültek a hegybe a megcsalatottak,
egyikük magában látszik a tetőn.
Hihetnéd, a többiek éppoly délcegek.

Saját lábukhoz eseten, anyaemlőhöz,
kushadva elmentett matracon,
kis kenyérral tömött néma szájjal,
természeti alakzatként bokrok, kövek álruhában:
többek s elfogyók,
nézhetetlen láthatatlanok,
hihetetlenek.

A nagyság, nem az igazság ideje, távlata még ez,
a mese múltja csak.

Láttad a követ, mely álcájaként kék virágot hajtott?
Menj közel, láthatod.
S az elcserélt gyerekek fűzlevél-koszorúi, odafönt?
A kecskebőrbe bújtak, a medveként üvöltők?
És lüktetve az élő szótlanok.

Ne szólj róluk, ha mégis visszaérkezel.
Hótükörben, magaddal szembenállva
őket látod majd egy éjszakán.
De akkor üvölts!

Tűzön, vízen

Jékely Zoltán emléke

mint akit folyvást megaláz
az emelkedés, a lankadás,
az örökletes néma gyász,

kit alig tart a józan ész,
életben tart a szenvedés,
hogya vissza- s szembenéz,

ki önmagával szembejön
a semmiből, mint tükrökön,
utána áldott vízözön -

omlik föld és ömlik ég,
átköltözik a rég-vidék,
felragyog, fehérén felég

körül az ország- s szemhatár,
ellobban s már egy láng az ár –
ő fehér ingben rajta jár,
a máglyán emlék és halál

A bőrünk vására

Farkas Árpádnak, szülővárosomba

Magamról neked én többé már semmit.
Kit ijesztene akár hogy meghalok?
Ennyi a költő? Hajóduda hangján,
de sorsáról, mint a létről, úgy nyafog?
Kívülem, bőrömben kétmillióan
bújnak, költők mind – azokról írhatok.

A jobb világot ők is kitalálják.
Ezt egyenruhaként éppen viselik:
testükben üre, fejükön hamuja,
és bőrükön ég, akár az iperit.
E jó nyelv nekik is életet adó,
habár a jó szó már rajtuk sem segít.

Ott a pázrás tán örökké szerelmes
– túlélni két félnek egyben így lehet –;
nem jelképeznek, nem csak szóként tartják
szoros szájukban a földet, kenyeret –
nemcsak szeretik: ismerik a folyót,
hát költőknél többek: ők már emberek.

Pontosabban fájnak, mint mit képzelek,
mássá lesznek s tűnnek, míg még láthatók –
kék foltjaikon a motozó ujjak
mint óceánokon a csempészhajók –
bőrükön a fagy kis tornyokat állít –
na, ott, na azokban lakni volna jobb.

Borzongó szerelmet, meleg havakat,
őket nézném én onnan: jobb magamat –
de elburjánzik tekintetem rajtuk,
túlérzékenyeken, akár a daganat –
Mint kinek vesztenivalója sincs,
és életéből csupán fél nép maradt.

Második félig nyílt levél

*Visky Árpád, elcsapott színész, elhagyott barát,
tegyünk érted egy verset – egy kérdést legalább.*

Ez a címre küldött névtelen halál
kinek szól végül is? Mindenkinek?
Nem állt az az ág túl magasan?
Nem volt a hó túlságos-ismerős hideg?
Az út hosszú, és rövid az idő?
Igaz valami, valahol – és nem hiszed.

Igaz, hideg az otthon, a cella-cement is,
a tiltott színpad: sötét szájüreg.
Kimetszett nyelveként dobált városszerte
téged is véresen a régi lendület.
Talán az Örkönél a nézőtér hava
ma nem csak néma, hanem már holt süket?

Lehet, hogy kölcsön cigarettapénzből
vásárol vasárnap valaki kötelet?
Zárva minden, a bolt, a szív, a föld,
csak a színház nyit: ötvenes öregek
játsszák el kisdíákoknak újra az ünnepi,
a hősi komédiát – és az ügyeket?

No ennyi. Utálhatod, szidhatod: tied.
Becsületből ennyire tellett valakinek:
ellopni a függönyhúzó zsinórt, mint remélem,
hátha bár egy este nem játszanak *ilyet*.
Nyíltak, üresek, feketék egy percre a színek.
Valami igaz valahol. És nem hiszed.

A keresztelő

Nem tudom, hogy szólítsalak, túlságosan sok nevedet
levedletted, túl sokat kinőttél, túl sok leszakadt.
Pedig annyiszor látlak a munka magányában, megsokszorozódva,
amint magad felé mozdul kulcsos vagy késes kezed,
huzatos csarnokban, vezetékekre fagyott marokkal,
parányokat kutatva üvegen, vagy irodák pultja mögött,
a ritka öröm pillanataiban, színhelyein,
topogó táncban, leejtett karokkal, béna-boldogan,
presszókban pohárba, a képernyő egérfogójára meredten,
az újságot főcímei olvastán szemétkosárba dobva,
távolba gondolva, mintha te is saját nevedet keresnéd.

Én néha boldogan végzem a dolgom, és szégyellem előtted
könnyű, mégis elcsigázó kedvtelésemet.
Szégyellem a gyűjtőfogalmat is, melybe betelereltek,
gumigömbnek képzelem – ismerem játékosait.
Talán a kijutásért koptatod falát naponta,
szurkálod ünnepen kifent szerszámaiddal, míg elpattan,
majd mögötted újra összeáll, és egyedül ocsúdsz a labdatéren:
egy újabb szám, társtalan és nevenincs remény.

Szégyellem, hogy Ismeretlen Katonának kereszteltük el
kényelmesen a tömegsírok emlékműveit,
nem írtuk ki az elhallgatott, elfulladt neveket,
hiszen mindenkinek maradt egy bizonyágtévő rokona legalább,
senki nem lehetett annyira árva, hogy a halálra bízzák,
s ha nem, a képzelet, a más harctéren bóklászó népmese
szülhetett volna nevet az egyszer-éltnek,
álmodhattunk volna élő azonosságot
a szobrok helyére, mindannyiuknak.

Nem barátokat látok, nem polgár- s elvtársat,
csak egy őseredeti másait, tükröződve elfakulásig.
Egymásra vetült alakok, leszerelt katonák emelnek csöveket,
tartják az égő tetőt, fogóznak össze munkában, majálison,
és félek, kiáll a nevéen szólított hír s halál elé, a sor
megszakad.

Megtart magának az arctalan, a jeltelen élet, a hallgató erő?
Hósként ünnepli, bódítva sejtjeit a tervezett tenyészet,
egymás váladékaival itatva mindeniket?
Ez a rend, ez a mód, ez a csempe látszat,
mely mást mutat, mint mi vele szemközt történik az igaz
világban.
Ez a mutatvány, a munka: belesimulni a néma, fordított
tükörbe.

Ki vagy? – megszólíthatlak-e emberi nyelven,
mely maga is százfelé szakadva hálózza tűnő tárgyait, népeit,
vagy csak a zsigeri társulásban, a szeretet kínjában üvölt föl
a ráismerés, mikor majd magamat kiáltom, egyhangon veled,
és elveszek szótalán hangommal, mint kit megsemmisítő kéj
lők az egyöntetű mindenség iszamos sejtjei közé.

Látom, nevetsz, rühelled érzékenykedésemet,
hogyan mit számít, ki mit ír a bérlista oldalára,
és a fejfán mindegy, hogy mi áll. Nekem jut időm erre,
ilyenek az én kedvteléseim, ez az én könnyű dolgom:
neveket kitalálni, vagy hazudni akár.

Szalonikiben ég a kocsmá

„Zoltán bátyám”-nak

Dől a fehér vér, cukrosan a hab
koszos kocsmalépcsőn, útra ki –
dől belőlünk a váltott görög lélek:
ouzó, Elektra, szirtaki.

Bolygó hollandi, bús magyar
nézi mint ömlik, olvad, alvad –
szemünket veszik, vérünk, Odipuszkám,
bennünk, felettünk halt hatalmak.

Hurkos szívárványon csüggünk mindahányan
istenünkön, ki hús mennyben zabál –
Hogy is csak? Szép volt, de mára már
hősi, költői hulla itt mindahány.

Elhallgatások

*Dr. Réffy Antalnak és dr. Tichy
Annának,
akik megmentették az életünket,
bár testiünk-
höz nem értek; hálás szeretettel,
1984. április
5-én és azután.*

jó budán jó délután
csönd a zártkertben

ismeretlen és láthatatlan
és érthetetlen és védett
madarak messze repülők
hangjait mímelik
szürke feketerigók
a fényességes a hosszú
a tavaszi délutánban
rólam szólanak talán

magamnak jöttem én ide
úgy ülök
lehet

ennyi jót rigót
nyugalmat ingyen
még vágyani se
még akarni se mertem
ott amott az elvetélt
a szülői házban
hallották volna az álmomat is

most fejjel lefelé minden
a beton-délibáb
és minden kihull
szememből szememben
költözik a föld
kárpátokba csúszik
az alföld-fiók
világgá az az újszülött
vonaglik a bíbor
megint és újra
megint

magamnak jöttem én ide
úgy ülök
lehet új asszony

készíti magát énnekem
határokként törli el
szája körül a ráncait
augusztá

hátha oly öreg
szinte az anyám
egy híján huszas
vagy bécsi negyvenes
közös özvegyünk

tükrében hazámat nézi
a fél-egészet
ha átfesti arcát
ott vagyok én és vagyok
mögötte vele és nyakán
tíz körömmel
és látja talán
és leplével kivonul
lepleiből és

én akár egy szemceruza
de csupa só már
mindenem drágám
váltott lélek

ítélj és ne sírj csak
jó budán jó délután
fiatalon már ezerévesen

nekem jöttél te ide
úgy ülünk
lehet
akár egy néma néptömeg

Szökő-évem

1984. FEBRUÁR 29.

Órája leng a kulcsesomó a zárban,
a kertre nyíló ajtón saját árnyát veri el.
Lábujjhegyen jár odakint egy felhő,
a tavaszba felnövő gyepen.

Miért nézem s hiszem én a láthatót?

Egy óra, egy történelem óta ülök
a konyhaasztal mellett –
négy lába van.

Tél van odakint,
fehér lapok közé préselt angyalok.
De jó nekem!

Hajónapló

1984. FEBRUÁR 29.

Nos, uram, hogyan, hányadán –
cítálja sorsom pár vagány –,
fia már megél en-nyakán,
s lám, lánya sem egy árva lány,
ön révbe ért, de tán a vám...

Nos, urak, nem ment könnyedén –
cibálom sorsom döngve én –,
fiam súlyos lett, kőkemény,
lányom egy könnyes költemény,
országos nagy fal dőlt felém.

Odatúl alszik asszonyom,
mereng a volt s lesz otthonon,
én két hazán itt osztózom –
egyik szülő, másik rokon –,
a tél túl árkon, bokrokon.

Az énekes halott

Rongyokban kellene járnom szerintük,
reklámfalak tövén, világba vetítő tükrökön.
Dísz-szalagként kilóg, vonszoló belem.

Az a jó, ha illik álmukhoz a bánat:
szívemből kipiszkált lövedéket,
fémpetéjét a párzó halálnak
pottyantok pénztári fémtálcákra én, a kolbászevő,
s borralalóként kivert szemem nyomom
frakkos, bőgatyás pincérek markába: fussatok.
Mögöttem acetonosan bűzlik a nyomom.
Térjetez jobbra, balra: ott se jobb.
Hiszen ti sírtok értem éjjel a konyha zugán,
sistereg könnyetek a főzőlapon, ez nyilvánvaló.
Nyilván, ez a való. Ők mondják.
S amit ők mondanak, az már kimondható.

Könnyeimmel kellene mosakodnom szerintük,
ha szabályszerű lidérces álomból szalmán ímedek,
üvöltve, mint kinek tele feje emigráns-vonatokkal,
vámossal, révvel, rémmel – amik már nincsenek,
és mellkasába temetve oszladozik az elhagyott szerető.
Ők szeretik azt, ami meg nem nevezhető.

Ők a halálveríték szagát is szeretnék rajtam:
a kelet-európai dezodort, a kecskebűzt,
akár a Kárpát-kanyar fenyőillatát, a hasonlatokat.
Micsoda tükrök: a mélység fölvet, fölvetít,
s a magasság magába nem fogad.

Márványvillában vacsorázunk, mauzóleumban.
Asztalfőn az énekes halott.
És ők büszkék, hogy barátjuk egy szakadt,
távolba, idáig szakadt vértanú. Éppen én vagyok.
Remeteféle: mosdatlan szája férges,
kígyótojást költ ki a nyelve alatt,
őshüllőket, node jövendő madarakat.

Muránói kádban fürödhetnék itt, fenyőhabban,
kulcslyukon át lesnék szétvert heréimet.
Operai szmokingjuk behozná egy csóré midinett,
még használt fogkeféjüket is ajándékba adnák,
viselhetném műfogsorukat és a nyuszimosolyt:
kész archoz számban a csinált kaptát –
az én fogaimat remélhetőleg kiverték valahol.

Az állna jól nekem, a bevert száj, a beesett arc,

a bezúzott homlok, a begyöpösödött agy.
Ha nyelvemet nyújtanám ki alamizsna után.
Átkozódnom, rimánkodnom is kellene,
mellhúsomból tépni véres vitézkötéseket,
lenyúzott bőrömet lengetni zászló gyanánt,
legalább háromszín véraláfutással:
hogyan hol van a hol-nem-volt hazám.
S ha semmim nincsen, akkor most mi bánt?

És ott ülnek ők púderos-parfömösen, drága toprongyokban,
eltelt testükből kisajtolt könnyekkel maradék arcukon.
Ríjják: micsoda csonka tájak, sorsok, viszonyok –
itt vagy velünk, szegény, ám itt se jobb.
Itthonról haza gondolok, s tudom.

Aztán taxiért telefonálnak, hazamennek.
Később jár, a nép szintúgy nyugovóra tért,
és holnap meg kell írni: szenved.
Pihenten kell harcolni holnap a nemzetért.

Állok én a Sárga Hordó kocsmá előtt, a sarkon,
zöld bársonyban talpig, ököllel tele zsebekkel.
Jaj, én ma lábat mostam és fogat,
szájamból az átkokat is kiöblítettem reggel.
Láttam tükörben jólnevelt, szerelmes arcomat,
s hogy se vértanú, se próféta nem lesz ma belőlem,
nem mennybe, hanem haza megyek.
Mélyre zárva bennem ondó és titok.
Reggel lesz holnap is, dolgozom, aláírok.

Holnap telefon csöng, felhívják őket, akár a taxi-standot,
közlik: elárultam este a nemzetet, s hova menjek.
Nem térdeltem ki nadrágomból az éles vasalást,
olvastam Kantot, és elfogadtam valamiféle rendet.

Ahelyett, hogy balladákból fonnék töviskoszorút fejemre,
csúrdöngölőt ropnék a kajmános medence partján, a partyn.
Így a társaság kénytelen volt hazacipelni
hazafias bú-báj-búfölslegét díszes könnyzacskóiban.
Ha semmi baj nincs, akkor most mi van?

Tükör előtt az arcom újra, a munkahelyi
műmárvány mosdóban, és esküszöm: ragyog.
Szégyellem, tehát hallgatok. A tükörben régtűnt alakok.
Vállszíjak, bőrtokok – úgy jönnek elő a foncsoron, fordítottan,
akár egy hadgyakorlat miatt kiürített erdélyi iskolából,
elmondhatatlanul. Dörren az ajtó utánuk. A térkép fellángol.
És látom mézárszék előtt, sorban barátaimat:
egymásból vágnák ki már a fejadagjukat.
Tompán kékfény villan a szemük.
És, íme, a hős is arra jár. Füttyül.

Másik énekel, némelyik ugat.

Akkor, a budin, végre elsírom magam.
Bársonyomra folyik a könnyem. Dolgozom.
Ilyen vagyok ma: nem néma, csupán szótalan.

AJÁNLÁS

Mondottam mindezt, vigaszul, magamnak,
sötétben, fényben, 1984. július 7-én.

Visszaforgott az a nap. Köröm alá vert
tompá tūvel lejátszom újra nyűtt lemezem

Utassy József barátomnak.

1986-nak is mindjárt vége van.

Kánikula
avagy
A kutya évada

Kihirdették minap a nyarat –
barátaim, hát nyár van.
Legalábbis Csádban,
a szívburok alatt,
egy bő doni télikabátban,
ami még megmaradt.

Fogytán a sör. S a dália is kókad, bólogat.
De habzik a remény!
Tövig szopták le a tornyokat
a jó szón nevelt okos torkosak,
csöpp harangok rengnek szájuk szegletén.
Díszruhába öltöztet a fény,
szironyos vagyok, csillagos, főhadnagy szinte –
bőröm még parlamentter-fehér,
és vérrózsával leszek talán boldogabb.
Testemen csak a seb az enyém.

Rókamál, csukaszín kacagány,
kétujjas kesztyű újra a divat,
s halántékokon az a régi dér.
Kisjézus jászlában felriad,
majd ismét nyugovóra tér,
hiszen nem hó hull: csupán a Hold túlsó udvarán
égő repülőgép pernyéje, korma,
az Úr fogtömése porzik ránk talán.

A bős védőnő is ettől színezüst.
Nem fog ki rajta égi vám,
úgy hever le a parti porba,
ahogy anyám tyúkja keresi a húst –
ennivaló ez az én babám!

Velem lakik egy kabátban,
mellbimbója világánál olvas:
Csillagom, kihirdették, hogy itt a nyár
kétméter magasan dalolhatsz!

Barátaim, hát nyár van,
általában.

Egy másik lélekben

Weöres Sándornak

A nyári lármát túlharsogja lágyan
egy meleg lehellet
a befalazott szoba ablakában,

a földi rög föllebeg, s lenehezül
a buborék ide:
magát méri élön mutatva az úr,

a szó egy másik lélekben pontosabb,
a dolgok valahol
így lesznek egyek s egyformán-fontosak,

újabb esélyt kap a létre mindenik,
kiszűlik egymást sorra,
s végül magukat világgá mímelik.

Tükörképként a költő üthetetlen,
és egy-valójával
szembesóhajt: hagyj engem földeregnem.

A hagyma

Akár egy hagyma belsejében –
véd zsenge hús, rejt ezüsthártya-vért –
nő zsigere a néma magzatot :
titokként tart - jó nekem nagyon.¹

Akár egy idegen bolygón, minden réteg
gyöngyházazs égből ragyog, s mind fölöttem,
egymáson át –
akár egy hagyma belsejében
fenem csodás gyökerem, tartó csápjaim,
egymásra boruló alkonyok alatt: éjsötétben².

Akár egy hagyma belsejében –
dajkál ez a női, a nedves zamat,
rejt zsenge hús, ezüsthártya-vért,
egymásra boruló alkonyok alatt³,
éjsötétben – de jó nekem.

1. Érzed már? *A tudásnál ez sokszor fontosabb.*

2. Látod az érzést, mikor rádömlik rendre minden, mintha egyszerre több
nő lenyűzött bőrre csavarva égetnének meg, gyönyörű kínban?

3. Tudod, ugye, hogy az. anyaméhben meggyökereztetett hagymával
téptek
ki a nem-kívánt magzatot messzi tájakon? Ezt is érezned, látnod, tudnod kel-
lene – énérettem.

A dinnye

Dinnye húsa omlik levesen,
bújdosó szent csontját köpködöm –
pirosába magam beeszem,
elrejt félig ez a zöld bődön.

Eggyé válik a mindenséggel,
mely apró körökbe zárkózott,
aki csak egymaga ebédel –
fogai közt a lét ropog.

Fal gondolattalan, éhesen,
boldogan, növényi létben –
Bújdosó szentem: vére sem
szakad, szökik szabadba étlen.

A Holdfény-szonáta

Páldy Gézának, barátomnak

Azt mondta este Géza: tök.
Azt mondtam, talán telehold.
Minden egy a derült űrben,
kettőnk közt mindennek helye volt.

A hold sütött, az ímedő erdő
zúgásán át fülünkbe bújt.
Magasles ez, a hallgatás gyilkos –
szavakban csörgött, múlt a múlt.

Ölni fogunk, de állnak a fák még.
Értjük és ülünk és süt a hold.
Nálunk a puska, s kilép a fényre
az erdei lény, az idegen, a holt.

Egy magad

Attila Istvánnak

Ne hasonlítsd magad a fűszálhoz: lealázod.
A kerti fa is ágáról leráz.
Nem lehetsz vízként meztelen,
holdként nem gurulsz.
Épülsz, jársz, akár egy könnyű váz.

Villámlik. Tanuld meg most már egyedül,
viseld el ezután magad,
nem segít látvány, földi nedv –
ízenként kiszakadsz a képből,
tükör az ég, és nem téged mutat.

Haljárás a víz alatt, erdő és álom
összesző csak, aztán magadra hagy
boldogan a hasonlíthatlan világon –
minden tovább él. Te védd magad.

Három mottó, egyetlen vers

amit Király Lászlónak ajánlottam

1.

Ültem egyedül, láttalak magam előtt -
átszállt rajtad egy szúnyog: föbelőtt.

2.

A halott gólyát versbe szedni:
rímként a két szárnya –
közöttük súlyosan ott a semmi,
már földig lealázva.

3.

Oly régi az a madár az ablak előtt, olyan hímes, olyan ó –
oly régi ez az ablak, ráccsal és madárral, olyan pontos:
szinte jó.

(A MADÁR)

Kopogjunk át a falon egyetlen lopott ceruzánkkal:
„Nézd, az ott egy madár”,
Ha egy madarat nézünk, mintha egymást látnánk.
Most elrepültünk egyetlen madárban –
hült helyét nevezzük el Szilágyi Domokosnak.
Egy kertben feküdt, holtan, úgy repült.
Elszállunk mi is, a cementen fekve.
Átkopogunk az időn. Ta-ta-ta-ta-ta.
„Vond ki tokjából hegyes ceruzádat.”

Kiskarácsony

Egy Kányádi Sándor-versre

Hófehérrel bélelt már az ég,
kivert állatokon nő idegen bunda –
elvadult házőrzők törnek a téllal
köd falába ásott otthonunkba.

Feleszik a földet körben a házig:
fogy a rothadva is romolhatatlan –
elhull minden, a mozdulatunk is,
és fogsoruk a csuklónkra kattán.

A villa ágán mint a régi rozsdá,
a villanyégő sötétlő úrében,
idegen szavakként a rádióban:
sunynak a vadak, ugrásra készen.

Kieszik tyúkból a tojást, panaszlevélre
csiréznek való lisztünk nem marad –
felfalják a kályhában szalonna helyett
rejtett lapokat. Marnak, akár a fagy.

Úrnapja

Országosan kiszögelve virít ez a nyár.
Árnyékait rejti fűszál, fal tövén.
Fönn a nap, a vörös viharkosár,
délibábbal izzik az égre szállt fővény.

Begyűjt a gépesített évszak, leteper,
és fölöttünk zúgva tovább tündököl.
Más jövőnek készül égi hely:
föld színéig telt a silógödör.

Degeszre tömött, kerek ez a nyár,
nem fér bele egy szem gondolat –
Ki a kenyerét, asszonyát megkereste már,
tele partokon növeszt hozzá fogat.

Készen áll minden, és készül naponta,
hogymás tájakról kongva visszatér az ősz.
A gazda is kész, vászonházát lebontja –
Teljében áll a nyár még. Vagy csak elidőz.

A nyugalom

Lángol a nyár, sistereg,
mint a paraszt-istenek
fején tüzes glória.

Veszélyes gyönyör gyötör –
szerelmünknek semmiből
tér meg tékozló fia.

Heverek csak gondtalan,
csak kigondolom magam,
életemmel egy vagyok.

Ez itt csönd, nem hallgatás –
ez a testem: jó lakás.
Csukva szám s az ablakok.

Példabeszéd I.

országos biliárdasztal
néma gurulások – talpra feje
da capo feje talpra
és megint előlről
előre a szélekig hangtalanul

találkozáskor csattanások:
testzajok
hova? merre? Kérdeznek
kérdesz előre
előlről átfordulva visszaverődve

node a dákó node a dákó
node a gumifal

Példabeszéd II.

A sarkutazó a szánhúzó kutyáknak
ebédre előbb saját jobb lábát vágta le.
Aztán a balt és a kezeit.
Így megy ez. A szán.

A sarkcsillag talppontjára végül,
arra a földi helyre ott,
hova emberi talp a hóba úgyse fér,
megérkeztek a hős kutyák,
mindahányan.

Amikor Kassán a szlovák vasutassal

Amikor Kassán a szlovák vasutassal
mutogatva tanítottuk egymásnak az évszámokat,
főként negyven és ötven között, de
nem tudtuk még, hogy tizenkilenc vagy húsz és század,
és szinte emberi hangon kacagtunk már az irodában,

hirtelen nekilendült a poros írógép,
kopogni kezdte *azokat* a pontos dátumokat,
menetidőket, morze-jeleket, a fővonal
váltóállomásainak szívzörejét,
kétezerötig és talán tovább,

s mi csak álltunk ketten, szótlantul,
a tősgyökeres öreg vasutas
és én, a néma erdélyi vándor,
néztük, ahogy a billentyűk gumihengerbe marják
a minden nyelven érthető,
mégis más-más értelmű számokat –

készült az újabb közlemény,
íródott már magától.

Kiszámoló

Senki nem tudta, melyik út vezet Somorjára,
pedig Somorján voltunk már akkor –
ezért nem tudta senki, melyik út vezet Somorjára.

Senki nem tudta, ki vagyok,
pedig az voltam, ki voltam Kolozsváron –
ezért én sem tudtam, ki vagyok Somorján.

Három gyerek Istenről tanult,
pedig ott volt mögöttem Isten a somorjai sekrestyében,
ezért nem tudták, hogy az Isten elhagyta őket.

Az Isten Nicaraguába ment, Názáret városába –
nem tudták, ismerem az Istent Kolozsvárról,
senki nem tudta, melyik út vezet Somorjára.

Megtanítottak már

Megtanítottak már,
ne higgy, tudj csupán,
láss és ne beszélj,
tanulj.

Ülhetsz toronydaru,
kocsma üvegketrecében,
várhatsz ételre, feltámadásra –

öledben szétszerelt ejtőernyő,
egy ebéd alkatrészei –
nézheted.

Nincs edényed, tested sincs talán,
s ha mélybe ugranál,
már csak halálosan.

Nyomkereső

Ország a hóban: a sánta
történelem lábnyoma –
odébb egy másik is, magában.
Összetaposott tethelyen dolgozom.

Mit jelentenek ezek a részekre tört,
ezek a varázslatos és rettenetes jelek?
Mit kell a földön kiolvasnom?
Hová kell eltalálnom?
Hiszen *ott* vagyok. Élek.

Azonos gyilkos, áldozat,
a tanú is ő, magára vall:
olyan vidék ez Betlehem
vagy Pécs, Brassó körül,
istentelen, de jézusos –

Feltámadásra várnak itt,
nem születésre – nem
beszélnek, csak üvöltenek.
Hová kell eltalálnom?
Hiszen *ott* vagyok.

Összetaposott tethelyen dolgozom.
Odébb egy másik is, magában.
A sánta történelem lábnyoma
ez az ország.

Vegyesbefőtt

Az őszi jön újra – lefogadjuk?
Aztán a tél, mint páncélvonal.

„A politikai és gazdasági helyzet konszolidálása lényegében főlegessé tette az élelmiszerek – háborús mértékű – tartalékolását, halmozását.”

Talán érik a szilva. Ebből az ablakból nem tudom.
Kis Damjanichok lógnak kéken a fákon.
Hat Dózsa dunsztolódik lakodalmas dunnák közt,
színtelenedve – üveg alatt az ereklyék.
Adyról páráll alkonyi égre ez a vörös zamat.
És így tovább. Történik mindez a spájz keleti szögletén,
amerről a nap kel, süti reggel még a falakat.
Azokat a falakat, bizony. Melyekre rá-rágondolsz.
Ezt, azt, vagy semmit. Estére mindig lemeszelik.

„Az egész napos fárasztó munka jutalma az volt, hogy miután a lekvár dunnák, pokrócok közé került az úgynevezett ‚szárazdunsztba’, a segédkező gyerekek – első meős gyanánt – lenyagathatták a fakanalat, és a lekvárfőző üst oldalát.”

Mert azért járnak valakik fehér festékes kék vödörrel,
hosszúnyelű bojtokkal, akár lófarkakkal, bajuszokkal
Európában, és itt is néhanap. Tüzoltók,
lámpagyújtogatók
a hegyfalak, a sejtfalak között, s mar a tudat alatt is,
női álneveken. Fényesre kenik kanóccukkal a romos
házakat.
Belülről törlik az üveget, mint a tévében integetők.
És mi lovasszobrokat szopogatunk, gyerekek,
mutató- s intő ujjunkról szivaaíz-émlékműveket.
Némán vigyorgunk hozzá, tele szájunkból hull a fogunk,
akár az érett gyümölcs, és nem kapunk utána.
Belenyúlnánk.

„A hatvanas évek vége felé már arra biztatták a fiatalasszonyokat, szüljenek több gyereket, mert kihál a magyarság. (...) Mindebből értelemszerűen következik: tessék hát befőzni. (...) A kör ezzel bezárult.”

Átlátszó urnák a polcokon, kolumbáriumban.
A rehabilitáltak galambdúcaiban.
Szívkamrákban várnak, csipkés darócban, valakik.
A szekrények tetején, a titokzatos porban, lábnyomok.
Mindenütt, valahol, sehol – akár a némafilmen, idebenn.
Családi képek, térben („történelmiben” is) kimerevítve,

dunasztban örökké, erjedt félhomályban. Dereng
a vetett ág, a tükrös paplan, mely égbe vetít, vagy
háborúba: ki.

A délszaki, importált meleg – ez sokáig, tükrösen.
Miként a nyár lebeg a víz felett...

„A rózsaszörp annak való, aki előzőleg nagy csokor illatos pi-
ros rózsacsokrot kapott. A 30 deka szirmot 2 liter vízzel felfőz-
zük, amíg a lé megpirosodik.”

Asszonyult lányom közös takaró alatt hál a meggy-befőttel.
Ivarérett fiam barackokat melenget az ágyban, s egy szál
cukkinit.

Az anyjuk, aki biztatás nélkül, kéretlenül megszülte őket, sír.
Éppen most, nyáron. Késik megint a könnye. Most hozza a víz.
Én recepteket írok, magamnak, ő kolbászokat küldözget
kaszárnyákba, a posta meg viszi. Rendeltetészerűen működik
minden.

(Másként persze nem.) Így folynak a folyók. Ideérnek.

„Végül néhány recept (...) kedvcsinálónak. Dulcsásza (erdélyi
vegyesbefőtt). Van tavaszi, nyári változata. Nagy üvegben,
többfajta, egyszerre érő gyümölcsből rétegezve készül. Pél-
dául...”

AJÁNLÁS

Az idézetek egy *Magyarországból*, Bedecs Éva *Kamrasirató*
cikkéből valók (1986/27.). Köszönettel nyugtázom vételüket,
elnézést kérek megcsonkításukért. De hiszen földeket is így
szoktak... Akár egyezményesen elosztva, mint az Antarktiszt,
az ismeretlent, melynek jege alatt nemesfémeket sejdítenek a
tudósok, vagy legalábbis a műszereik. A népességet, ott,
ugyanők alkotják: gondolkodók és kompjúterek. – A gyakor-
lat pedig mindenütt túl régi ahhoz, hogy én ne engedhetném
meg magamnak. Mert mi vagyok én?

Az apám és az évszakok

– és arctalan lények ülnek a fákon,
talán verebek, talán nyári lelkek,
törli az ág az ég képeit friss pamacsokkal,
szívéből a táj kiejti a vándort,
ezután tán Isten a tudója.

Ez a rend végül: ősz érkezik újra,
a távozók helyét betölti gyümölcessel,
ragyogással.

Egyedül ő nem áll, sem sárga búzában,
sem puskával a kék hegyen –
kimegy az emlékezetből, szál ingben,
izzadtan átbballag a téli fehérbe,
és beleillik. Az áruló!

Citrusfák nőnek hűlt helyén,
és ülnek a fákon az arctalan lények,
talán verebek, talán nyári lelkek, és –

Bukolika

Csöndes kertjében csöndesen ült, nézte, a bokrok könnyű szélben mint hessegetik az esti árnyat.

Aznap nem gondolt a halálra, és ettől megrettent kicsit. Hisz' összeszoktak, mint hajdan tüzes szeretővel, ki melegíti már az ágyat, mielőtt belefekszik. És türelmes és gyöngéden karol, nem ijeszti ismeretlen, mohó kezével. Bent a házban tesz-vesz, és néha énekel. Ma úgy hallgat, mint ki semmibe tűnt.

A vég ez – jutott eszébe, és végre mosolygott.

Felvételek

Ezt a mosolyt örököltem,
azt szereztem valahol,
ez pecsét egy ócska pörben,
az koldul vagy bujdokol,
ez itt csókban rámragadt,
az ökölnyom, daganat –
megpatkolták néma szájam
vidám csúfságokkal.
Mosolygok, úgy hallgatok,
üvölteni sem lenne jobb.

A nevem

Kiáltottam egyszer egyet –
idegenbe szállt, szakadt.
Most a hegyről visszajön,
mint hús-vér gyermekem,
teste, súlya van.

Számban tartom, etetem,
itt lakik, sétál nyelvemen.
Zenél, táncol a szájpadláson,
bolygatja a régi kacatot.
Kacag s ragyog, gyújtogat.

Kiejteni nem merem,
ő az utolsó szavam.

Öreg szem

Lám, nem jól olvastam én máig
bús verseket, híg közleményeket,
nem jól ragyogott a nap, és hiába
fogyott el az is a földem felett.

Arcomat rosszul, rossznak láttam,
kevesebb volt minden, mint elég –
szerelmemen úgy csüggött szemem,
akár az ó, a hamis körpecsét.

Talán mert túl közlőrl néztem
barátot, vért és zsarnokot:
egyetlen egész volt a világ máig,
megszoktam – és mindig megszokott.

Csupa részlet lesz ezután minden,
ránc, szöglet, tán mélyebb olvasat,
hasonlít csak régi önmagához,
semmi sem éppen az, de világosabb.

Derús talán. Kiderül. A betúk bölcsek.
A nők társak. Hahó, jobb lesz a világ!
Színezik a hosszú tragikomédiát
eddig elnézett apró, szép hibák.

Vadonatúj lesz a fáradtság is,
a részletekbe visszazáll a lélek –
Szemüveget a kezdő öregeknek,
és felragyognak az ifjú tévedések!

Kibújnak homályból a régi fiúk,
a leltár elkészül egyetlen lapon –
Megtörölöm házam üvegét, lassan fordítok,
s az egészet előlről olvasom.

Egy fényes reggelen nem ismertem fel a tárgyakat

Egy fényes reggelen nem ismertem fel a tárgyakat,
isten báránya, mondtam a kanálra,
szeretóm bal mellének hittem a csészét,
a tükör mögött új szoba nyílt.

Ijesztő volt mindez, enyhén csodálatos,
akár egy barikádharc vidéken és más,
társadalminak nevezett jelenségek,
hűtőszekrényben a turulmadár.

Nem találtam egyetlen holmimat,
csak a helyüket, a ragyogást láttam
a nevekkel megkettőzött gazdagságban,
s mindvégig tudtam, nem álmodom,
nem játszom, csupán élek egy kicsit,
belakom ezt a keddi napot, magammal berendezem.

A dolgok jelentésének tükör-szobájában,
a fogalmak légzésében szeretetlenül,
ismeretlenként álltam, és azt is tudtam,
egy kattánás még
és boldog leszek.

Kettőskép

Magamnak ajánlom

Több a munkám, mint az időm, érzem –
újratanultam az emberélet közhelyeit már,
nem bírtam kitalálni helyükre újakat.
Magamat is népgyűlésen látom, elfogyóban.
Állok tele téren, mégis fényképen nézetkedem
zárt szobában, s hiába hadonászok. – Egyidőben
történik mindez, akár egy boldog halálkor.

Nem fáj hiányom, fehér helyem a képen nem sajjog,
az érzelemtelenség kegyelmi állapotában
csak véretem látom testemen leperegni –
foszforeszkál, akár vásári bábuk mentegombjai.
Mint kinek fejébe száját hasítottak
könnyű késsel, hogy éppen a miskárolókra mosolyogjon,
és ő nem bírja magában tartani legjobb nedveit,
tükörképe belőle kicsorog. Itt kezdődik az árulás:
hogyan meglátszunk, hagyjuk, hogy nézzenek.

Jobb voltam tegnap: üvöltöttem. Visszhangoztam a hangomat.
Fütyültem. Jártam az utcán – és valódi utca volt,
Barátaimnak vigasztaló szót nem, de szójátékokat,
semmit sem mondtam végül, de beszéltem –
Magamnak beszéltem, hogy oldalt ne döntsön
a testes némaság, mint zsigereimből támadó mohó szerető.

Feküdhetnék azóta mozdulatlanul és hatalmasan,
akár egy aratógép, szövetséges tank a csapda mélyén,
vagy csak mint a holtával teljes szöcske, margaréta,
szerepét töltött szervesetlen anyag, netán gumicső,
olajos visszfények között – a légoszlop talapzataként,
az élet emlékműve alatt, a sóderon.

Annyi a helye az önfeladásnak – szabadon
választhatsz végre, barátom.
Egy pályaudvar mellékhelyisége vagy a sínei.
A tündöklő mező katángos közepe, egy özvegy steril lakása.
Vagy csak a szeme. Pongyolájára is odarogyhatsz.
Elbújhatsz vállalati üdülő rádiódobozába,
mehetsz a hegyen, oly messzire fel,
hogy mákszemnek látod magadat a magányos asszony
albérletéből, és az üdülőből éppen úgy.

Látlak, te fekszel álltoddban azon a képen,

azon a mezőn, azon a kék linóleumon, valaholban.
Tavon lebegsz a hold mellett, szürkületkor,
és az is máshol ragyog igazában, úgy vigyázz!

Ennyi a valóság, ily kicsi, de legalább tied.
Másokkal meg nem oszthatod, csak árnyát, melegét.
Mesélj magadnak máskor is este, szótlanul –
hadd szóljon hozzád valaki, magad árvája, te!
Mesélj el engemet. Nevezd ki
azt a vér-gombos, eltűnő árnyat követednek,
és add neki az emlékeidet, csomagolja.

A mezőt, a pályaudvart és a nőt, anyádat.
Csöndesebbek már, mint az álom.
Beleférnek a borjúbőr dossziéba.

Viselje csak az összeset, hajlongjon fényes padlatú termék
ajtájában, várva, hogy megkérdezik az államfők, mit akar?
Akkor ő majd vissza-: rádmutat, sebhelyes háta mögé.
De te nem állasz mögötte már, te boldogan szalonnázol
három kajla paraszttal egy eperfa tövén,
és a hangyákat nézed kezeden.

Barátom, ennyi a munkám – nem ez az én időm.
Menj csak. Minden sebem zárva, a szemem is.
Kiment belőlem a hős bohóc, stadionokban vendégszerepel.
Visszajönni nem mer, fél, hogy halálra szeretem.
Különben is zárva mindenem – és hova jutna ő egymagában?

A szerelem teste, háza

Mitől vagyok olyan messze most,
hogy kívánkozom utána,
s mihez oly közel már,
hogy egy vagyok vele?
Hol vagyok, ha csak magamban
bírom és lakom?

A szerelemre is csak gondolok –
hol áll szomorú háza?
Mit tesz most a tested nélkülem,
hová épül tovább, kire omlik?
Hogyan omlik, hogyha kell?
Mire válik egymagában?

Legszebb szervedként én itt
betegedem, elburjánzom,
lebegek szesztömény fényben,
idegen szemnek is már láthatóan,
az egész egészség sötétjéből
kimetszve tompa késsel.

Egymást nézni is félünk,
annyi halottunkat láttuk.
Egyikünk mégis mer korábban
ébredni, mindig túl korán –
s a másik mozdulatlan.
Jaj, ő nagyon látszik.

Micsoda mély menny, ahonnan
fuldokolva felmerülünk olyankor:
itthagyt testünkbe vissza?
S miénk-e a test, amelybe
utolsóként belekapaszkodunk?

Vagy mellettünk egy furcsa másike,
elhagyott, árva szeretők?
Ki lebeg fel, és miért hagyja magát?
Honnan s milyen mélyről érdemes?
A süllyedő szív bűvárharangjában
ki éli túl a szeretett halált?

Melyik asszonyom vagy te hajnalonta,
hogy mindenik helyén fekszel a vizeken?
S ki vagyok én, hogy felbuborékolva
testedként engem találsz, ugyanott,
mindig, mégsem örökre?
Mekkora a magasság?

Váltjuk s megváltjuk alakuló
alakunkat utolsó lélegzetünkkel,
minden ébredéskor.
Oly néma légy ilyenkor, akár
az elvetélt gyerek – egy sóhajdótól
magzatburkodként szétpattanok.

Visszatérnék testedbe, közös házunkba:
síró részeiként beleépített már
a végtelenként csöndes szerelem.
Ott lebeg ő a vizek, a dolgok alján,
csúf-szépneve: természet vagy Isten.

Mitől vagyok olyan messze most,
hogyan kívánkozom utána,
s mihez oly közel már,
hogyan egy vagyok vele?
Hol vagyok, ha csak magamban
lakom s bízhatom?
Melyik halálban?

Rád fordítanám ennen szemedet,
magadat nézd szerelmem helyett –
hiánnyommal is teljesen állasz,
lám, lásd, teljesen és egyedül,
falaiddal a falak között.
És te vagy az mindig, az újraépülő.

Sarkából kitépett ajtódnál nem vagyok egyéb
s e bajjal is már csak szabadulsz –
többet látsz s többre – talán énreám.
Egy felhagyott ház csupa ablak:
fény és levegő és csak téglalomlás.

Rakom hát én is házamat:
magamnak a jó szilárd halált –
szomszédolhatsz: idegenben, bennem
szebb messzeségbe visszhangzik
a szerelem boldog jajgatása is.
Üvölsünk ketten, mintha harangoznánk.

Cseréljük el magunkat egy ölelésben
hajnalban arra, akit szeretünk –
ismerős új alakunkban, bizonyosságul,
annyira lennének boldogok,
amennyire szeretjük most a másikat.

Mitől vagyok olyan messze most,
hogyan kívánkozom utána,
s mihez oly közel már,
hogyan egy vagyok vele?

Hol van, hol van, hogyha te
vagy a szerelem háza?

Húsharangok

hét eszed legyen úgyis
nálam jár
tilosban az egyik

simogatásom emléke
kis tornyokat épít bőrödön
messze hallatszík borzongásod
ezer harangzúgása

valami hídon megyek át éppen
elér és megingat

odalent szél tépi föl a simaságot
tisza víz libben háborog

elömlsz te is héthatáron
kék feltjaid szigetvilágán
akarok megpihenni én

Tahiti

a festő rohadt már csöndesen
hullafoltokkal kente össze magát
megvakultak talán ott a lányok?
nem fogták már a szagot?

„látod ez a szerelem”
hű kutya vak lekuporgó
lődd le ha kivénhedt
tisztességesebb mint véres rúzsokkal
asszonnyá festeni újra
mint félálmodban a banktisztviselők

és hagyd a nőt menjen
a kagylóhomokon meztelenül
ölébe felcsap majd a hullám
bólyaként lebeg a keble odább

négy kilométerre bent a nyílt vizen
horgonyoz a festett fehér hajó
százhusz hősi halott tengerésszel
a fedélzetén – mind élni vágnak
s oly mohók

Vörös kés

Szerdánként gyötör egy szőke szép,
szájamban kis kápolnákat épít.
Könnyeken át nézem a szemét,
és ellátok egészen a vérig.

Az erek tokjában végtelen
vörös késként pihenésre csusszan –
odakínálnám néki életem,
vágja át lassan – mintha hús a húsban...

Hús a húsban, előre, vissza –
egyhelyben mozdul a vér és éltet –
Feltámad sírva testünk pizska,
betelik űre a jó reménynek.

Nászdal

a nő, aki megégetett
egy lassú lobbanással,
a nő, aki majd úgy hal el,
mint távolban egy nászdal,

a nő, akinek kedve van,
mersze nincs, és úgy akar –
ki úgy készül, mint színi vég:
játsszuk egymást el hamar,

a nő, akinek a szemét
csak lehunyva láthatom,
a nő, ki kéjben bújdokolva
éjjel rajtam átoson

Ajándék

hoztam neked egy üveg tengert
nem kék sem semmilyen
a halakat persze kifeledtem
ki én a rávetülő erdei színeket is

így az egész kissé zavaros
kicsit kicsi s oly izé

mintha testápolószert reggeliznénk
szombati strandon a balatonnál
hideg homokon magyarul

azok ott nyilván tej-vajban fürödnek
beleisznak a mosdóvizükbe
reklám-italukba mely nyakig ér
attól oly bőszen egészségesek
és jobb az ösztönük

csillapítja ez a gyermekági lázat
a forradalmasokat is talán
jobb a klimax és éljen aki bír!

nekem ennyire telt csak
a többi pénzt az üvegért adtam
amiben a tengert elhoztam neked
az idegen partra úszók azért benne maradtak
itt ülepednek legfenekére
én is csirió

A mentők

Amikor egyszer majd megint

amikor egyszer mégis visszatérsz
ebből a sajgató-ringató közönyből,
felbukkansz, kibuksz megöszülve és iszaposan:
meglátod végre, miféle rezes fákat
ültettem helyedbe, hiányod tükre köré,
hogyan susogok.

Vezényszavamra benyújtják érted
gyökereiket, hálót szőnek a sűrű mélybe,
és csöngetnek leveleik kint az út,
a kövecses part mentén vége-hosszan,
riasztják a mentőket egy kastélytoronyban.

Neked akkor már árt a szabad levegő is,
utánam kiáltó szádba, a sötétbe
szondákat nyomnak felelős idegenek,
talán elhagyott cimboráim,
nem tudnák megcsókolni sem.

Átalakítottam közben itt a tájat,
gépesítettem és álcáztam füvet, felleget,
riasztóberendezést szereltem a kövekbe is,
pacemakert operáltam leghűségesebb kutyádba,

felvontam a viharkosarat –
Dolgoztam én látásodtól vakulásomig,
elmázoltam vörös véretem,
most lengek, lobogok.

Fekszel csíráatlan lepedőn,
csupa doktor, csupa rendőr hajol majd föléd.
Egy másik asszonyom, újabb idegen árva
mossa fehérre, szinte szűzivé
elfogyott tagjaid – és nem nevet.

Messzi kunhalomról, lopott távcsövön,
kaleidoszkópban nézem alkonyig
ahogy először emelkedik, újra a melled.
Sok présház áll itt üresen –

szerelmed partizánja: azokban bújok én.

Húsrá kaptva tartalékoltam egy galambot is,
idomítottam, rád se száll, lélegzetteddel
fölötted verdes ott, mentőid között,
testtelen-nemtelen tolakodó, Szentlélek-féle állat,
bögyében zúzott kövekkel, szavaimmal.

Még ájulsz kint a parton, még nem érted,
még halálodban hiszel csak, ocsúdóban.
De én már a löszfal tetején kiáltom,
a meredező emlékmű tövében felmagasodva:
Evoé! Megjöttek a bölcsek Napkeletről.
A barátaim -----

Az egyetlen, az ehető világ

Az egyetlen, az ehető világ,
mi tegnap rádszakadt,
akár egy mézárászék árukészlete,
akár a szerelem:
oly közel, hogy önmagát elfödi.

Nem sötétség ez, de vakság:
húsvörös ragyog – derengsz.
A túlekedő tömkelegben
nem tudod, melyik a te szíved:
veled vonaglik a teljes egész.

Ugyanaz a hús, ugyanaz a súly,
ugyanaz a szó,
ugyanaz az otthonos halál:
akár egy ósanya méhe.

Micsoda kín lesz kiválni,
kihámozódni a zsigerekből.
És nem segít már a fájdalom,
nem érzed már, hogy te lüktetsz
a bőség mélységeiben,
hol megnevezni sem tudod magadat.

Nem menekülsz, meglátszol csupán.
Szébb legyél avagy véresebb,
pontos és magányos, akár a remény –
egyedül vagy az anyaméh-mézárászékben.

A kín-rímek

Simó Sándornak, Kővágóörsön

Jobb kedvem végre visszatér,
nyúzott, zúzott, zúzmarás,
söréért nyúlva orrbavág –
Scott kapitány az, senki más.
Álmomban kibírt két halált,
üres gyomrából dől a tél,
kutyszaggal, beglóriáz,
kék bütykéről a fagy-fehér,
melegben lüktető varázs
lengeti sajjó zászlaját,
s keményebb hangra vált.

Olvadtan fekszem nélküle
hat éve forró partokon,
egyiken elhagyott szüle,
másikon fogadott rokon,
s ő mindenre fűtyül.
Búmat hiába hordozom:
népi cafrang, giccs-mütyür –
mondja: én nem mondhatom,
fekszem csak egyre, egyedül.

Ő megmaradt a jégbe zárva,
izzadt omló gleccseren,
nélkülem dolgozott az árva,
nem volt egy csendes perce sem,
nem volt egyetlen téli álma,
holt nyelvén ég a hideg.
Csak áll és vár rám peckesen,
hogy talán halálra válva
végül csak megérkezem,
mint mennybe a többiek.
Sodor idő árapálya –
a tenger elmos, nem siet.

Nézte hosszan, mint kinek
semmi az idő se drága,
ahogy bukfencet vet a bálna,
túlélnek a pingvinek,
önkörét írja a pálya:
a vak hóféreg megtalálja
helyét, akár egy kis ideg
vihar előtt a vakszemen,
és egy görcsben elvihet
észak-déli éjszakába,
és semmit nem visz velem.
Node, vár tél boldog magánya,

érkezem fagyba, meztelen.

És ott áll a részeg kedvem,
duhajul és szenvedőn,
bölcsé aggva ismeretlen
isten nyálával kent tetőn,
s vele minden szeretőm
csurdén hever egy hajón,
jeges szememmel szembejön,
úgy látja, hogy én is láttam
elhagyott, kiégett valóm:

itt a part forró homokja
magába szí, rámborul,
s a nap után elforogva
én csak tűröm jámborul,
hogy deres szakállam fogja,
nyársán megsüt már az Ur:
reggel felkelt, este altat,
én vagyok a húsos foglya
szenesedő kettős partnak,
mit egymásra fordított –
minden nagyszájú befalhat

Egyben nézem a sötétet,
egy pályán hozzák az éjek
messziről a földeket,
és a tenger földere,
egy a rend és a titok –
azt hiszem néha, hogy élek:
álmomból felordítok.
Hull szememből a homok.

S most itt áll a jobbik kedvem,
jégcsaposan, talpig dérben,
üveggé forrt fövényen:

valamelyik jobbik énem,
mint visszasírt gyöttelelem:
múltam, csudás életem,
s most már végleg elvihet.
De eltaszít a félelem,
ha felold csábító pára
s borban, nőben fölfelem,
hol bukfcencet vet a bálna,
túlélnek a pingvinek,
a vak hóféreg megtalálja
helyét, akár egy kis ideg.
Önkörét írja a pálya,
a tenger elmos, nem siet.

Úgy járok fagyott tükrökön,
fekszem a forró partokon :
égbe vetít egy vízözön.
Búmat hiába hordozom,
a mennybe se költözöm.

Merő jég a jobbik kedvem,
nyúzott, zúzott, zúzmarás,
szakállá, szeme tiszta dér,
gyereknek való varázs.
Néki a varázs: való.
Hóvel hóba visszatér
kapitány Scott-Mikulás,
puttonyából hull a hó,
és szinte orrbavág,
káromkodik vagy nevet.

Őt északi árapály,
engem mérsékelt kelet
parttól partig úgy dobált,
mint az ugrókötelek,
lengetve a héthatárt,
s vele jobbik kedvemet.

Ránkfázik a glóriás,
idáig hurcolt varázs,
ide olvad a néma tóba
a porond mai martaléka.
Élet van itt, és semmi más.

Kémjelentés az ifjúságról

Mircea Dinescu modorában

Mottó: *Messze már az a vallató,
de hallgatása hallható.*

Bülbül rózsának kereszteltem ezt a babszemet,
a másikat meg Nicaraguának.
Hét ingem van, őrnagyom,
mert egyik mindig rámfagy.

Azontúl pedig befogom a számat,
ki ne hűljek – Ön is jókor intett.
Node, az iráni sah seregének tényleg
szomszédunkban varrták a sivatagszín inget,

s amy dzsungelbakancsban topogtam a téren,
üvöltve: le a vietnámi agresszióval –
Egyiknek sem volt az ára ott nagyobb,
mint egy vidéki békeharcos sóhaj.

S a csonkolt fenyők, a templomhegyen, ott,
ágyúcsőként miért *Keletnek* álltak?
Hét ingem van, őrnagyom,
mert egyik mindig rámfagy.

Szóval túróból nem gyártottak tankot,
a bergmanncső sem puskához kellett?
Kéjmámorban egy kamasz szemén
csak átúszott, de nem füstből volt a felleg?

Tényleg nem szólt hátra B. Bözsi
a hússorban, hogy nem az ő farából
fő vasárnap a leves, hanem kieresztett
a hűtőház egy kaszárnyában, *bárho*l –?

Ezüst kanállal maradékot faltunk, s nem szóltunk soha,
hogy mi áll ki a babból, bakancs-e vagy váll-lap –
Hét ingem van, őrnagyom,
mert egyik mindig rámfagy.

X, 1, Z 6 vagy Á – a hadititkok!
Közhelyeket árulok, és nincs, ki megvegye.
Dehát, ott állt a sorban, mint egy népgyűlésen,
a vérszagra, szóra bejött fél megye.

Kezdődő ifjúságom tanúi ők mind,
és tudták már az összes titkokat,
hogy B. Bözsi délutánra hazahív,
de rúgkapál és magába nem fogad.

Ez igen, ez rejtély, és ez el nem évül –
node, őrnagy, ezek a puskacsövek itt!
Néhány új titkot rejtve les reám –
node, mikor és melyik?

„Húzd ki magad, picinyem,
valami új élmény most áthat” –
Hét ingem van, őrnagyom,
mert egyik mindig rámfagy.

A Crow Creek-i indiánrezervátum 1884-ben és azután

I.

szívemben nincs harag és nincsen bocsánat

hegyek közé préselve mint kihaló növények emlék-albumokba

akkor már nem volt emberünk ételünk
egymást ettük már akkor s a hitet
asszonyból is csak az anyatej érdekelt

emez békedalt furulyázott a puszkacsövön már
amaz letépett véres kisujját lengette mint virágot

én egy fekete homokszemmel beszélgettem éjszaka
asszonyból is csak az anyatej érdekelt
szívemben nincs harag és nincsen bocsánat

nekik lángszórójuk van és helikopterük
végtelen türelmük és hangágyújuk
látják a fekete homokszemet az éjszakában
és hallják gyermeki suttogásomat:

rád építettem szülőföld morzsaléka pattintott láva
szikladarab te messzi szikra házamat
szemembe rejtettelek és nincs több istenem

te légy a piszok majd puszkájuk csövében
hogy szemükbe robbanjon a tökéletes szerkezet

hegyek közé préselve mint kihaló növények díszes albumokba
nem halálukat akarom mégsem hanem az életemet
szívemben nincs harag és nincsen bocsánat

rád építettem fekete homokszem legszebb kínom minden ékemet
szemem gyöngyháza házam gyöngye az anyatej csöppje is te
vagy
homokszem nyelvemen torkom rángó bíborában
te lettél derengő hazám úri gömbje mára

amikor már nincsen emberünk ételünk
egymást esszük már akkor s a hitet
hegyek közé préselve mint kihaló növények emlék-albumokba

szívemben nincs harag és nincsen bocsánat

II.

áll az asszony két iker kölkével
egy-egy mellét szopják
két féladag

áll az asszony háttal a jövőnek
dajkálja a kis friss
halottakat

áll a férfi két iker öklével
üres kezeivel
vár napra nap

áll a férfi arccal a jövőnek
temetni a kis friss
halottakat

áll az ikerpár a síknak arccal
fejükön karimás
puhakalap

áll az ikerpár egyetlen hantot
bámul lent s lennebb
halottakat

III.

gyerekek ők és mindig többen vannak
és nem tanulnak az élve felboncolt madárból
pedig a koszos szárnyék alatt lüktetett még a szíve
és isten napja rásütött a szívre a késre a madárra
a döngölt földre is

gyerekek ők a nagyobbak a többek és én madárként
adom kezükre szerveimet ha elfognak végül
halva tanítom meg nekik magamat
egy veréb bölcselete avagy élete...

de miért nem láttam én egyetlen szívüket sem
lopott tompa késem alatt gyerekkoromban?
és mellükön sem tépték fel az inget:
itt a te hazád is ide csókolj vagy ide lőj!

de láttam a hegyet én is – ugyanazt
lüktetett alkonytájt akár a mindenség szíve
egy veréb szívéhez hasonlított igazán és valóban
koszorúerein jártunk föl-alá
lüktettünk mi is ugye gyermekeim?

gyerekek ők valóban még szeretik a kést
és mindig szeretik társát a madárnak

akit élve feldarabolnak s még csak meg sem eszik

ne lennék én társtalan veréb oly rövid repülésű
és házhoz szoktatott hogy a kisiskolások is utolérnek
bár félmázsás géppuska veri veréb-szívük felől
oldalukat a táska helyén

gyerekek ők valóban válogatott könnyük elered
s megrándul a kibontott madár szíve a sós
az ősi fiziológiás oldat permetében és
a konyhaasztalról elszáll a holt veréb gyerekek ők

IV.

nem kell ide puska kés
végez a penész is velünk
rézbőrünk rozsdája sápad

ágyúk voltunk haranggá lettünk
öntöttek jobbra s harcra
végül levesestálnak

V.

a csúcson állsz testvérem és éhenhalsz egyedül
omlott otthonuk mellől bálványként mutogatnak a
testvéreid

míg szét nem hord a keselyűhorda a szél
rostonként a nap fel nem csipeget
nagyobb a természet esze nálunk

árnyékod megürült télikabátként áll még helyeden
míg szakadt cipőjüket nem kezdik nézni az alantvalók
és szárnyak fekete lángok lobognak emlékezetükben
de kiköhögik azokat is végül

testvérem szobrot állsz a magasban
és nem hallatsz idáig beszéded nagyon lent vagyunk
hat gyereked földet eszik akár a farkas
asszonyod kövekkel eltömi magát
egy isten után teste nyílásaiba senkit nem fogad

siketen némán és vakon ül az üzletsoron
egy világváros legközepében a kirakat előtt
karácsonykor bőrovedet kínálja olcsón ereklyeként
amíg menhelyre nem szállítatják a fiai
akik kiköpték a földjüket immár
és tele a szájuk idegen szavakkal

testvérem csúcson állsz néznek a völgyből

nézik magukat a testvéreim
és meleg télikabátra vágnak

vesd le hát nekik az árnyékodat
bízd magad a keselyűkre a napra a szélre
a nap a szél örök s te rokonuk voltál
eltűnhetsz velük este reggel

a keselyűk életét is megnővelheted

Éjféli taxi

Ágh Istvánnak

*„A mindenség meghódításában
elszenvedett
kudarcaink alapján rangsorolom
magunkat. ”*

Faulkner

I.

Te sem mondod el még.
Én neked majd igen.
Más kenyéren nőttünk,
és mégis egy hiten –
szállunk együtt, némán,
a hangos semmiben.
Fordul a föld, sorsunk,
és mindenütt *ilyen*.

Tegnap otthonról el-,
mára hazatértem,
csak éppen más a táj:
fölérem már térden.
Te sem mondod el még,
s én ugyan miért nem? -
hogyan bújni se könnyű,
és szólni se érdem,
veszteni való nincs,
és nyerni nem lehet,
kiejt szájából Nyugat,

de kiköp a Kelet,
Észak nekünk fagyos,
a Dél meg túl meleg –
A hangos semmiben
hát hallgatok veled.

*(Ott a sarkon három Sára,
rejt nekünk pesti pára,
hazaérünk, de sokára –
minden jó, de nagy az ára.)*

II.

Való, álmodjuk csak itt a történelmet,
hulláma álma Emese óta ellep,

és felijed zárt sötétben a gyermek.

Az álom-árra ráképzél hajókat,
csupa hőst hoz a lidérc-hajóhad,
a hullámok már hódolón hajolnak.

Való, hogy álom, de valónak-való.
Tengertelenül tenger álmodó
valóban él, és száll – ha jó a hajó.

*(Uram, sok volt már a jóból,
bódított újólag az óbor –
aszúsodom, de nem forrok mától,
az eszemnél megint jobb a mámor.)*

III.

Jobb lett volna úgy?
Így milyen lett volna?
Te mit hiszel?
Kit a Marianna-árok,
kit egy szennycsatorna,
de így visz el.
Egyforma mind a történelmi forma,
változón is egyek a határok:
kivételt nem tesznek senkivel.
A kardos angyalt hiába várod,
tied egyedül: lelked itt a hely,
mely bizony „ápol s eltakar” –
Kinek szólhatsz *fel*, hogy megmaradjon,
s legyen bár egy magyar?
A hallgatásból e földi parton
származott legalább annyi baj,
mint a szóból, amit lelket-váltott,
félíg agyonvert színész szavai:
élteti életét, ezt a magán-pártot,
s hogy jöhet még a jobbra bal,
és jöhet jobb, „mert jöni kell”.
Te mit hiszel?
Magad vagy, hát tied,
puszta itt e hely.

*(Bérlakásba elvihet,
dühem, ha vannak is, elviek.
Ez a világ pedig csak fireg-
forog. Körülöttem, nélkülem.
Igazad van, s nem hiszed.)*

IV.

Kinek testvére nincs, bátrabban hazudhat,
árvának még igazsága sincsen,
magányában teremthet akár egy világot,
mint az apátlan, mégis igaz Isten.

Kinek fia nincsen, bátrabban hazudhat,
az özvegy magát szép reménnyel csalja –
önmagának fest az égre földet,
birkanyáját legelteti rajta
Árpád apánk maradék magyarja.

*(Na most! A szóra-birtak!
Akikből kiverni se kell. –
Párnába sírva is hírt ad,
ki lefekszik mindenkivel.)*

V.

Semmim nincsen, csak egyetlen hazám,
a vérem, mi szétfolyt héthatáron:
Nyugaton tó, Keleten iskola,
itt szellem, ott pedig egy várrom –
népem nincsen, csupáncsak magányos,
anyanyelvől szakasztott barátom.

Beszélni kéne nékik, verhetetlen,
míg bíborunk torokból kiszakad,
és elborítja a nemes okádék
világszerte a reklámfalakat.
Ha kiszívták már véred, s nincs elég,
állj oda a falhoz te magad:

takard el a teljes kínálatot,
föld be testtel ami még hiányzik:
föld, jó szó, józanult értelem –
a fedőszínek alól mégiscsak kilátszik,
téglavörösen szívedig világít
az összes világi, nemzeti hiánycikk.

Én semmit nem hiszek, én tudok csupán –
lőtt sebek távcsövén át néztem,
úgy tanultam meg idegen népeket,
s a fél földet, mélyen és egészen:
kiáltó részek, ordító hiányok –
beheggedt a szájam, mindhiába tépem.

De te, ki velünk zúgysz át a városon,
de te, ki egy rezekált ország
degesz bendőjében emészted magad,
vérző gyomrodból hogyha földadognád –
de ha szólnál: a látvány hazug,

szemekbe szöknek mindenütt a morzsák,

s az *egész* szótalán, még csak nem is néma,
hallgatózik, vagy csak magára hallgat...

Láttam én már nyelvtépett rokont
és hallgatva hajlító hatalmat –
Üvölts hát, ne csak láss és látsszál,
hanem a vér a szájadba alvad.

Az apokrif komornyik

*Lászlóffy Aladárnak,
tőle tanulva, neki köszönve.*

Ember lehet. Hiszen él még a forma.
Ő meg akár egy nagy terem.
Zúg benne a csönd is, barnán, süketen.
Hársak is állnak, túl az ablakon.
Lehetnek tölgyek vagy akácok.
Természeti csodák, kiégett mezők:
tündöklés és sovány tehének.
A fák még szabadon.

Déli falán veszélyes könyvek, odabenn,
szemközt csupán a védő fegyverek,
fejedelmiek. S bár egy fejedelem.
Ott vannak mind, akik nincsenek.
Személyében személyesen.

A sarkokban talán lom, kacat,
zacskók, násfák és dobozok,
lehet ezernyi más vacak,
elvértve még elszálló pihék:
csöndes asszonyok, néma madarak
szűz tollai: jelezni még,
hogyan lélegzik ő, s bár a levegő mozog,
legalább az a képzelte égi lég,
az talán szabad.

Kiáltványok gyúrt piszkozatai a padlón,
rajtuk a csizmatalp-pecsét –
helyi engedély a képzelte képeken,
valami való. A mennyezeten felfüstölt mesék.
Övé s megélhetetlen ez a lételem.
Talán valami történelem.

Kik raboskodnak ilyen múzeumokban?
Holt költőknek való és szokás.
A csöndben torkig.
Azok talán még mindig láthatók.
El- s előttük.
Koronként nevüket bekiáltja kerge őr,
avagy apokrif komornyik.
Felpezseg az össznépi ünnep.

Tehát piciny mozgás támad odakint ilyenkor:
egy-egy délutáni kis Mohács.
Pillanatokra a Don-kanyar. Hó is hullhat.
Ismét a kilenc, kampós aradi hárs.
A tölgy, avagy akác. Újra Szárazajta.

Elölről megint. Nevezzük Kolozsvárnak.
Mindegy, ki milyen s ki nevében ordít –
elkészül majd hozzá a magyarázat.
Kancsal keresztírm: mintha szegény-rokoni
ebédre csöngetne valaki: megalázhat.
Tálcával jön az apokrif komornyik.
Tőlünk tanult fejeket hordani.

Erjedten felpezseg a pince is akkor.
Halk, szinte meghitt lánccsörgetés.
Növényi neszek, jaj, nem egyebek.
Hosszan mállik, susogó hanggal
a vértanú-vér a falakról,
valamint a száradt agyvelő.
Le a téli krumplira, le vermelt anyaföldre.
A pince mélyén a világ földereng.
Leveti szárnyát a szénhordó angyal.
Gratulál. Vagy talán ő is ordít.
Semmi sem megnevezhető.

Golyóütötte, kész lyukakba
új képeknek kampót, szögágyat
gipszel az apokrif komornyik.
Sebaj! Él még a gazda.
Vigyáz. Vagyona ő maga. Vigyázhat.
Megvan még magának.
Krumplija fél télre elég.
Könnye is kitart tavaszig.
A százezredik új lapra fordít.

Valami nagyterem valahol.
Királydráma lopott helyszíne.
Végekre számúzótt tragédia,
hol kezdetben vala az ige.
És vége nincsen, többé már soha.
Bent a nagyteremben, lent a pincemélyben,
néhol a hársak tövén is odakint
látszik már a bíbor s az okádék nyoma.

Sőt, fent a vásznakon. Kiszivárog.
Újra, jobbra int.
Fel-fellobog és eltakar.
Zászlólepedőn készül a szapora csoda,
és alig-alig egy-egy új magyar.

Zárja a gazda ablakait hát.
Tudja ő. Három történelmet látott,
százannyi halált. Kurucot, labancot gyűjtöget.
Búcsúztat vándor kolduló barátot.
Nem siet, bár ideje kevés. Elszivárog.

Nem néki, csak belőle folyik. Nem vele.
Nem hoz mást, nem visz, csupán kitalált, mesés,
csak szóra bírt, csak holt hősöket.
Így folyik a végtelen mese.

Ő tudja rég: az egész rászakad.
Nézi tehát a hársakat.

Ezen egy Damjanich, azon egy bőrkabátos.
Ki lóg, ki néz, s mind vadonatúj.
Ki hallgat, ki hallgatózik épp,
ki anyaföldben, ki fenn a lármafán.
Ősünk lesz itt később mindahány.

„Újdivatú nyakravaló készül most...”
Neki. Mintha... Meglehet. Talán.
Átnyergelhetne a szomszéd fára
a rosszul felakasztott élő. Igazán.
Kínja a kára.

A délután ilyen. Nyugodalmos.
Talán csak éji látomás.
És mindvégig ez az ősz!
A nagyterem nagy, a krumpli kicsírázik.
Este lesz valóban. Minden egyszerű, sötét.
Egyvalaki világít odabent, magának.
Ő ég, egészen, kit felgyújtani kéne.

Az avokádókörté

Barátai az embert elviszik.

Barátai az embert kurváknak megmutatják.

Abban a városban egy messzi szél este benyúl
a kurvák neon-rózsaszín harisnyás lábai közé,
odább kínai gyerekek arcát simogatja. Érezhető:
ez a szél otthoni. Brassóban, Selmezbányán,
Salgótarjánban gerjesztik mindenféle vaskos melósok
surrogó, nagy generátorokban, a föld alatt.
Hátukon hideg az ing.

Barátai az embert elviszik.

Meleg főzeteket itatnak vele barátaiknál,
közben a szél meglengeti az alkonyi várost,
akár egy lepedőt. Aztán leteríti helyére, az leülepszik.
Barátai baráti szavakat találnak ki neki,
fehér festményeket támasztanak a hálószoba falának,
s az ember tükörképét látja egyetlen tört vonalban,
valahol az egymást metsző vonalvégeken,
akár egy térképi buszállomáson - a röntgen-vázlatát.

De barátai az embert onnan elviszik.

Forradalmas vidékek gyümölcseit falja egy piacon.
Földet az éggel egybeharap és tudja: jelképet eszik,
csillag- s keresztalak neki török éppen így a fogai közt,
neki ereszti erjedt televényből, sajgó napsütésből szűrt levét,
csábítón, mutatón. Mintha kifacsarnának egy imakönyvet.
Apró Buddha-szobrokat roppant szét reggelire,
mint szavakat. Mindennek íze jelzi éltető halálát,
zamata törtét jelöli, történelme támad, határtalanná
válk a gyümölcs, az emberrel árad szinte, édesen, fanyarul,
s az ember megnyugszik az érzékelés pillanatában. Ő az.
Beszélni sem akar már, hiszen érti az ízt.

Éppen csak barátai éppen elviszik.

Nem az emberi munkát, hanem a sarjadást, növekedést
látja a baráti-barátja ember az ínyével.
Nyelvén, az ízlelőbimbókon készül a rózsa,
önmagát csodálja nyákjában a jó.
Az ember az avokádókörtében hazatalál.
Országos hagymaszagra ébred. Hazája lehet mogyoróban.
Tojásgyümölcs teljességében, se fönt, se lent,
magként a közepében alszik élve,

csíráival tapogat kifelé, némán s boldogan,
tehát öntudatlanul. A szél olyankor eláll odakint.

Barátai az embert csak viszik.

Nem idegen egy hajnal sem, ami rávirrad:
ugyanőt találja átizzadt lepedők között,
miket anyaméh-fodrokként maga köré gyúr.
Első kiáltása mindenképpen: bíbor.
A szín mint anyag. A szín maga. A szín odabent.

Igét, nevet felejt az ember barátaival.
Sápadtan bólogat, és azt mondja: de...
Tudja az is-is-t is. Tudja: ő, aki mondja.
Az ember tudja, mégsem akarja megnevezni önmagát.
Önkéntes álma ismeretlen világrészekkel határos.
Felszállhat bármely villamosra, mert lakhatna bármely
állomáson,
akár két újságlap között, ahogyan a sokszorosított képe,
vagy csak a neve – reggelig le se száll, le se szállna,
csak ismerkedik a széllal, légvonalokkal.

A szél persze ugyanaz, vas-szagú. A művészet
állapota ez, a csodálatos üresség: talál
valamit az ember, bárhová nyúl vagy érkezik.
Így utazik a Déli-sarkra villamoson.
Kolumbusz tévedése a legnagyobb műalkotás –
tanítja neki a gömb alakú föld, egy kocsmasarokban.
Átutazik a tüntető tömegben, és mintha része lenne.
Persze, akár egy rózsa – választott alakjában.
Az asszociációk szabadságáért küzd ültő meleg helyében,
narancsosláda hátára írja ölében: Szabadságot a növekedésnek!
Éljen az anyás, a kurvás tenyészet, éljen a mérce, a tojásalak.
Kéri azt, amit adhat. És kintről visszaintegetnek.

Barátai az embert persze olyankor elviszik.

Öregasszonyok, asszony-öreges kérdezik tőle, miért fiatal még?
Hiszen egy terrort tud háta mögött, hátán sebeit,
egy nép szakadt reá, melyből kiszakadt, szitává lőtték,
aztán áttörték önmagán – hogy élvezhet akkor egy avokádót?
Barátai markát mímeli a héja. Az sem maradt neki,
ahova nézzen megvert, szélmarta szemével,
az egy szervét kivéve, amellyel önmagát szaporítja.
És lőn kettőből egyízű sok gyümölcs, Jézusom,
Jézusmáriám, hermafroditám, jómagad, enfiad.
Micsoda kéj az, harapni: beléd, tebelém.
Műfogsor közt a véres rózsaszál, Federico,
és az ipari forradalomról már senki nem beszél.

Elhiszi-e önmagát, létét az ember? Szereti-e,

hogy másnak nézik, mint amivé nőtt? – a társuk, emberforma.
Szétharapottan, zamatával okoz idegen élvezeteket barátainak.
De övé ez a rend, tehát már-már virágokat hajt
az ember, ágaskodnak nedves csápjai.

Hát ki vagy, hogyha nem önmagad? – kérdezi némán, magától.
Gyökérevő vagy diplomata, esetleg népitáncos,
régiségkereskedő, pitykehuszár, templomszolga vagy lágerlakó?
Miképpen vagy te én? – csodás avokádó.

Barátai az embert elviszik.

Barátait az ember odahagyja.

Haza soha nem ér, s elhiszi végül,

nélküle is jó a világ:

minden hajtása visszanő.

Utóhang

Feleségemnek

Ne higgy nekem te se.
Túl sok hazugságot láttam,
összekenték a szemem,
megcsúfol néma szájam.

Nyelvemre vennélek –
jaj, csöpp mézes tej légy,
szememben, a zárt szobában
jóllakva alvó vendég.

Költözz be minden csöppnyi helyre,
mit nem tölt ki mocsok, a vér –
ne szeress, csak ott legyél,
ne higgy nekem – csak élj.